

ґрунтів від вітрової ерозії разом з пожнивними рештками і посівами забезпечують лісосмуги, а тому відновлення продувної конструкції таких насаджень є нагальним завданням кожного власника земельної ділянки.

Висновки. Негативні явища глобального потепління: посухи, підвищення температури повітря, втрати вологи на випаровування та стік, короточасні зливові опади, водна і вітрова ерозія та прояви інших природних і антропогенних явищ значно послаблюють такі заходи: рослинні рештки, залишені на поверхні (не менше 30-70 %), і частково зароблені у верхній шар ґрунту (мульча), а також відмова від чорного пару, заміна його сидеральним (зайнятим), посіви проміжних культур для захисту від втрат вологи на випаровування. Проти ущільнення ґрунту техніка на полях повинна працювати лише по технологічних коліях, які виникли при сівбі весною або залишилися з минулого року.

Література

- ¹ Ревут И. Б. Физика почв Изд. 2-е. Л. Колос. 1972. 368 с.
- ² Медведев В.В. Твердость почв. Харьков. КП «Городская типография» 2009.152с.
- ³ Одум Ю. Основы экологии. Перев.с англ. Под ред. Н.П. Наумова. М.: Мир.1975. С. 65., 650.
- ⁴ Буров Д. И. Испарение воды парующей почвой под растительным покровом в условиях Заволжья. Почвоведение . 1952. С. 41-52.
- ⁵ Медведєв В. В. Проблема поліпшення агрофізичних властивостей чорноземів у зв'язку з обробітком і удобренням. Як зберегти і підвищити родючість чорноземів // За ред. Б. С. Носка , Г. Я. Чесняка. Київ. Урожай. 1984. С.58-65.
- ⁶ Ґрунтові ресурси Одеської області Одеса. Одеська філія ДУ «Держґрунтохорона». 2014. 48с.
- ⁷ Скоцик В.Е., Танчик С.П., Бовсуновський О. М.. Оранка, мінімальний обробіток чи ноутил ?. Амако інформ. № 1. 2018. С. 12-15.
- ⁸ Голубченко В. Ф. Изменение физико-химических свойств южных черноземов под влиянием орошения, удобрения и обработки почвы. Биологические и агротехнические аспекты повышения урожаев полевых культур в Степи Украины. Одесса. ОСХИ.1995. С. 106-110.

УДК 631.423

ГУМУСОВИЙ СТАН ҐРУНТІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Гунчак М.В.¹, к.с.-г.н., e-mail: gunchak00@ukr.net,

Собко В.І.², e-mail: obl-rod@ukr.net, **Гунчак А.В.¹**

¹Чернівецька філія ДУ «Держґрунтохорона», м. Чернівці

²Хмельницька філія ДУ «Держґрунтохорона», м. Кам'янець-Подільський

Вступ. Серед багатьох параметрів, які використовують для характеристики ґрунтового покриву, найважливішим є вміст органічної речовини, кількість і якість якої визначає фізичні, хімічні, фізико-хімічні, біологічні властивості ґрунту, рівень вологозабезпечення та мінеральне живлення рослин. Гумус є найважливішою складовою ґрунту та визначальним показником його родючості. Гумус найбільше впливає на прискорення кругообігу речовин у системі ґрунт – рослина і при збільшенні його запасів підвищується енергетичний рівень процесів, що проходять як у ґрунті, так і в рослині. Гумус активізує біохімічні й фізіологічні процеси, посилює обмін речовин і загальний енергетичний рівень процесів у рослинному організмі, сприяє посиленому надходженню в нього елементів живлення, що в кінцевому підсумку супроводжується підвищенням урожаю та поліпшенням його якості. Тому, вміст гумусу в ґрунті є інтегральним показником рівня його потенційної і ефективної родючості [1].

Методика досліджень. Об'єктом дослідження є ґрунти сільськогосподарських угідь на території Чернівецької області. Предметом дослідження є вміст гумусу в ґрунтах області у розрізі районів. Дослідження ґрунтуються на опрацьованих результатах досліджень XI туру (2016-2020 рр.) агрохімічних досліджень, які проводились Чернівецькою філією Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України».

Визначення гумусу проводилося за ДСТУ 4289:2004 шляхом окислення його в ґрунті в сірчаноокислому середовищі двохромовоокислим калієм за нагрівання з наступним фотоколориметруванням [2]. Під час досліджень використовували Методику проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення [3].

Результати досліджень. Результатами проведених агрохімічних досліджень сільськогосподарських угідь Чернівецької області встановлено, що обстежені землі за умістом гумусу розподілилися наступним чином: з дуже низьким умістом гумусу – відсутні, із низьким – 25,3 тис. га (13,9 %), з середнім – 121,6 тис. га (66,7 %), із підвищеним – 27,2 тис. га (14,9 %), з високим – 5,9 тис. га (3,2 %), з дуже високим – 2,4 тис. га (1,3 %). Таким чином по області переважають ґрунти із середнім умістом гумусу (рис. 1).

Агрохімічна характеристика обстежених земель за умістом гумусу наведена в табл.1. Уміст гумусу по області коливається від 1,1 % до 5,3 %. Середньозважений уміст гумусу по області становить 2,7 %, що відповідає запасам 81 тонн на 1 га.

Аналізуючи вміст гумусу по кожному району, встановлено, що низький вміст гумусу мають ґрунти Герцаївського району (2,0%), середній вміст гумусу у ґрунтах Сокирянського, Сторожинецького, Хотинського, Глибоцького, Новоселицького, Вижицького, Кіцманського та Кельменецького районів (2,3-2,6%), підвищений вміст гумусу – у ґрунтах Заставнівського та Путильського районів (3,1-3,6%). В порівнянні з попереднім туром обстеження середньозважений уміст гумусу по Чернівецькій області збільшився на 0,1 %. Найбільше зростання умісту гумусу проглядається по Заставнівському (+0,3%), Глибоцькому (+0,2 %), Вижицькому (+0,2%) та Хотинському районах (+0,2%).

Найбільше зменшився уміст гумусу по Кельменецькому району (-0,1%). Також по області спостерігається зменшення відсотка площ з низьким умістом гумусу та збільшення площ з середнім та дуже високим умістом гумусу.

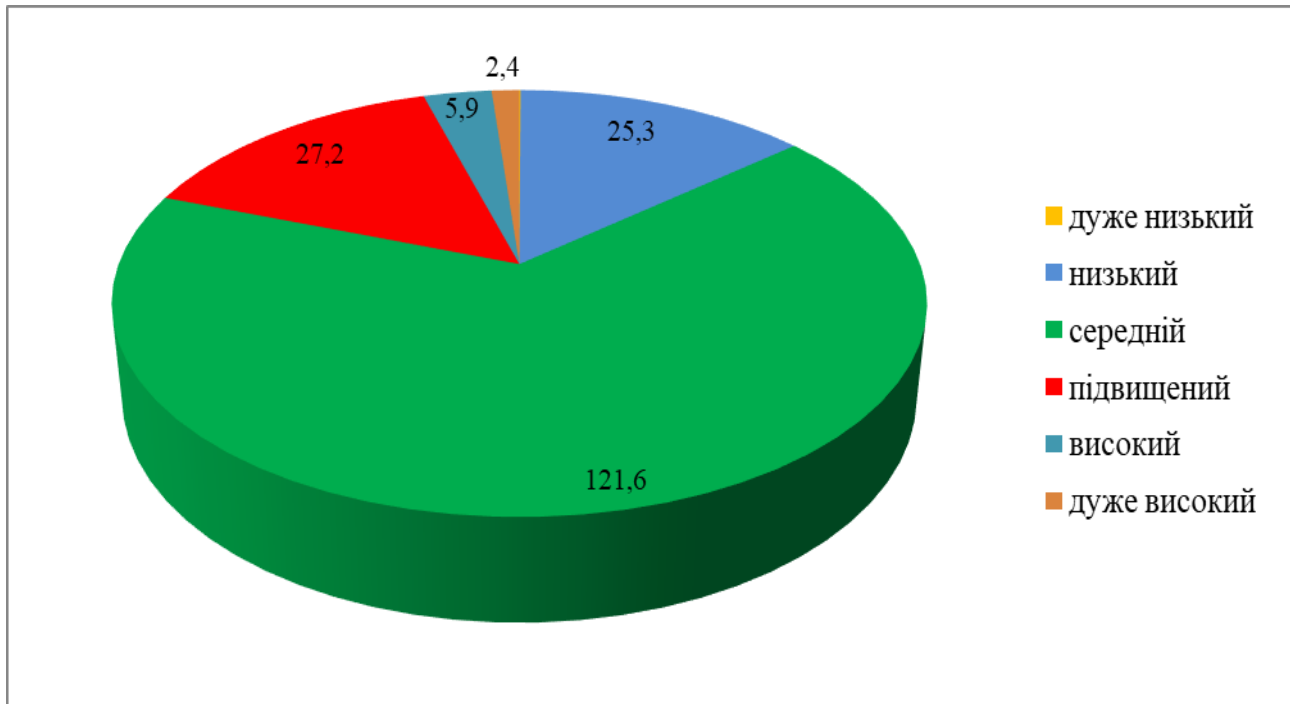

Рис. 1. Розподіл площ обстежених сільськогосподарських угідь Чернівецької області за умістом гумусу, тис. га

Таблиця 1
Уміст гумусу у ґрунтах сільськогосподарських угідь районів Чернівецької області

Район	Обстежена площа, тис. га	Площі ґрунтів за вмістом гумусу								Середньо-зважений показник, %
		низький 1,1–2,0 %		середній 2,1–3,0 %		підвищений 3,1–4,0 %		високий та дуже високий >4,1 %		
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	
Сокирянський	21,7	3,4	15,7	18,4	84,8	0,2	0,8	-	-	2,3
Сторожинецький	18,2	0,4	2,2	17,8	97,8	-	-	-	-	2,4
Хотинський	14,3	2,4	16,8	11,6	81,1			0,3	2,1	2,3
Глибоцький	15,9	2,8	17,6	12,2	76,7	0,2	1,3	0,7	4,4	2,3
Герцаївський	9,2	4,6	49,6	4,7	50,4					2,0
Новоселицький	27,7	4,7	17,0	14,8	53,4	6,9	24,9	1,3	1,7	2,6
Вижницький	12,9	4,2	32,6	6,8	52,7	1,3	10,1	0,6	4,6	2,5
Заставнівський	22,1	1,8	8,3	10,9	49,5	5,4	24,6	3,8	17,2	3,1
Кіцманський	12,0	0,6	4,9	8,7	72,7	1,6	13,3	1,1	9,2	2,5
Кельменецький	20,0	0,2	1,0	15,3	76,5	4,0	20,0	0,5	2,5	2,6
Путильський	8,3	0,3	3,4	0,45	5,4	7,55	91			3,6
Усього по області	182,3	25,3	13,9	121,6	66,7	27,2	14,9	8,3	4,5	2,7

Висновки. Результатами проведених агрохімічних досліджень сільськогосподарських угідь Чернівецької області в XI турі (2016-2020 рр.) встановлено, що середньозважений показник умісту гумусу становить 2,7 %, що відповідає середньому його вмісту. В порівнянні з попереднім туром обстеження середньозважений уміст гумусу по Чернівецькій області збільшився на 0,1 %.

Література:

1. Назаренко І. І., Польчина С. М., Нікорич В. А. Ґрунтознавство: підручник. Чернівці, 2004. 400 с.
2. Яцук І. П., Балюк С. А. Методика проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення. Київ, 2019. 108 с.
3. ДСТУ 4289:2004. Якість ґрунту. Методи визначення органічної речовини.

УДК 631.4

СВІТ ҐРУНТІВ: КОНТРОЛЮВАТИ, ЩОБ УПРАВЛЯТИ

Дмитрук Ю.М., д. б. н., професор

dmytruk.yur@gmail.com

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Чому в наш час у світі так багато уваги приділяють ґрунтам? Чи потрібні Україні такі ж підходи, зважаючи на її економічне становище, а на сьогодні і війну, тривалість якої не визначена, а наслідки вже катастрофічні? Глобальні проблеми, які постали перед світом, не менше зачіпають і Україну, а тому неможливо абстрагуватися від конкретних стосовно ґрунтів завдань, зокрема: захистити ґрунти від деградації; відновити вже деградовані ґрунти; добитися більш сталого використання ґрунтів; забезпечити справедливий доступ до земельних ресурсів (ґрунти забезпечують можливості земель сільськогосподарського призначення). Ці проблеми вирішують як державні органи, так і громадські утворення. Так, у 2012 році створене Глобальне ґрунтове партнерство (GSP) як всесвітньо визнаний механізм, з метою позиціонування ґрунтів у Глобальному порядку денному та сприяння сталому управлінню ґрунтами. Партнерство, організоване ФАО, наполегливо працює над покращенням управління ґрунтами, щоб гарантувати продуктивні ґрунти для продовольчої безпеки, адаптації до зміни клімату та пом'якшення наслідків, а також сталого розвитку для всього населення планети.